



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

לפני הרכב כבוד השופטים:

סארי ג'יוסי [אב"ד]

חננאל שרעבי

אספרנצה אלון

המערער

א.

ע"י ב"כ עוה"ד י. שוקרון

נגד

המשיבה

ב.

ע"י ב"כ עוה"ד י. כהן

1

2 ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחדרה מיום 17.5.2020 בתיקי תלה"מ -44362-
3 04-18, 52190-06-18.

4

5

פסק-דין

6

7

השופט ס. ג'יוסי [אב"ד]

8

9 בפנינו ערעור על פסק-דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחדרה ב- תלה"מ 44362-04-18 ותלה"מ
10 52190-06-18, אשר אוחדו.

11

12 ב-תלה"מ 44362-04-18, דחה בית משפט קמא את תביעת המערער למתן פסק-דין הצהרתי, לפיו
13 הוא הבעלים של מחצית מכלל הנכסים הרשומים על-שמה של המשיבה.

14

15 במסגרת תלה"מ 52190-06-18, דחה בית משפט קמא את תביעת המשיבה למתן פסק-דין הצהרתי,
16 לפיו המערער הוא הבעלים היחיד בחשבון בבנק לאומי, סניף ר', מס' חשבון

17

18 1. בקליפת-אגוז נציין, כי הצדדים נישאו בשנת 1991, ובמהלך נישואיהם נולדו להם שני
19 ילדים.

20



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

ביום 02.09.2004 חתמו הצדדים על הסכם-גירושין, שאושר בבית הדין הרבני ב-ת' וקיבל תוקף של פסק-דין, וביום 01.11.2005 התגרשו הצדדים. בהמשך, חזרו הצדדים להתגורר יחד, ובשנת 2009 נולדה בתם המשותפת.

2. גדרי המחלוקת בפנינו נטועים בשאלה האם בעניינם של הצדדים יש להחיל את הלכת-השיתוף מכוח היותם ידועים-בציבור, אם לאו. המערער טוען שהתשובה לשאלה האמורה חיובית, בעוד המשיבה סבורה להיפך.

טענות הצדדים בפני בית משפט קמא

3. לטענת המערער, למרות הגירושין, המשיכו הוא והמשיבה לחיות יחד, ובשנת 2009 אף נולדה בתם. במסגרת הסכם הגירושין, כך נטען, קיבל המערער את הבעלות על ביתם של הצדדים ברחוב נ' ב-ר' (להלן: "דירת נ").

4. עוד נטען, כי הואיל והגירושין היו למראית-עין בלבד, שכנעה המשיבה את המערער למכור את דירת נ' ולרכוש במקומה דירה ברחוב ת' 17, ר', אשר נרשמה על-שמה של המשיבה, וכי המערער אף מכר בהמשך את הרכב שנוטר בבעלותו. המשיבה, כך אליבא דמערער, גרמה לכך שבעוד שמשכורתו שימשה לניהול משק הבית המשותף, נחסכה משכורתה.

5. לטענת המערער, בהמשך לאמור לעיל, התברר לו, כי המשיבה רכשה שני בתי מגורים נוספים בר': ברחוב ג' וברחוב ס', ואת שניהם רשמה על-שם צד שלישי, שעה שהיא משכירה את הדירות האמורות, ומקבלת לידיה את שכר-הדירה.

6. לאחר שחזרו הצדדים לחיות יחד, כך נטען, רכש המערער דירת-מגורים בשכונת ת' (להלן: "דירת ת") ואת שכר-הדירה העביר לשימוש משק הבית. בהמשך, כך אליבא דמערער, שכנעה אותו המשיבה למכור את דירת ת' ולרכוש במקומה דירה ברחוב נ', תוך שהוא נאלץ ליטול הלוואה מובטחת במשכנתא בסך של 350,000 ₪. לטענת המערער, המשיכו הצדדים לחיות יחד כ-12 שנים לאחר הגירושין, ובתקופה זו צברו רכוש וכספים אשר נרשמו על-שם המשיבה, בנוסף נטען, כי לצדדים היה חשבון בנק משותף בבנק לאומי.

7. מנגד טענה המשיבה בפני בית משפט קמא, כי במשך כל השנים נהגו הצדדים הפרדה רכושית, ולא התקיים ביניהם שיתוף רכושי.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

8. לטענת המשיבה, התביעה בפני בית משפט קמא היא "מיחזור" של בקשה קודמת, והדגישה, כי תחילה, נחתם בין הצדדים הסכם, בנוכחות עו"ד אגבריה ז"ל, לפיו תעבור לידיה דירת נ', והמערער ישלם דמי-מזונות עבור כל אחד מן הילדים בסך של 1,500 ₪ לחודש.

9. עוד נטען, כי בעת הדיון שהתקיים בבית הדין הרבני ביום 01.11.2005, שונה ההסכם, ונקבע, כי הדירה תעבור למערער, וכי מזונותיו של כל אחד מן הילדים יהא בסך 1,000 ₪ בלבד.

10. תביעתו של המערער, כך אליבא דמשיבה, הוגשה בחוסר תום-לב, שעה שהמערער נמנע מלציין בכתב-התביעה נכסים שבבעלותו, שאותם יש לכלול, לשיטתו של המערער, במסגרת השיתוף. המערער, כך נטען, היה מובטל במשך תקופה ממושכת, וברי, כי יש לדחות את טענותיו, לפיהן הוא פרנס את המשפחה. כלל הוצאות הבית, כך אליבא דמשיבה, שולמו מחשבונה בבנק יהב ועקב כך, אף נאלצה היא לעבוד במספר עבודות על-מנת לפרנס את עצמה ואת ילדיה.

11. עוד נטען, כי המערער לא השתתף בעלות רכישת הדירות ואף לא בהחזר ההלוואות שנטלה המשיבה, וכן הפנתה לאירוע מיום 21.03.2005, בו נהג המערער כלפיה באלימות קשה, בעטיה הוא נעצר, ואף הוגשה כנגדו בקשה למעצר עד תום ההליכים.

פסק-הדין של בית משפט קמא

12. ביום 17.05.2020 ניתן פסק-דין של בית משפט קמא (להלן: "פסק-הדין"), במסגרתו דן בית משפט קמא בהלכות המשפטיות הנוגעות לידועים-בציבור, וקבע בפסקה 4 לפסק-הדין, כך:

"...בהתאם להלכה, ידועים בציבור הם בני זוג שהחליטו לקשור גורלם אחד בשני, לקיים אורח חיים משותף כבני זוג נשואים לכל דבר ועניין. ההכרה המשפטית בבני זוג כ'ידועים בציבור' נועדה להשוות את מעמדם של בני זוג החיים יחד כנשואים, למעמדם של בני זוג נשואים (ע"מ (חי') 264/05 פלונית נ' אלמוני, פורסם במאגרים המקוונים). לשם קביעה כי על מערכת יחסים כלשהי מהווה זו של "ידועים בציבור", יש להראות כי התקיימו חיי משפחה וניהול משק בית משותף (ע"א 621/69 נסיס נ' יוסטר, פ"ד כד (1) 617 (1970) ; ע"א 79/83 היועמ"ש נ' שוקרן, פ"ד לט (2) 690)".



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

בהמשך, פסק-הדין הדגיש בית משפט קמא, כי בהתאם לפסיקת בתי המשפט, ההכרה המשפטית בבני-זוג כידועים-בציבור נועדה להשוות את מעמדם למעמדם של בני-זוג נשואים, וכי ההבדל העיקרי בין בני-זוג נשואים לידועים-בציבור נטוע בנטל ההוכחה, הואיל ובמקרים מסוימים, קיימת בעובדה, כי בני-הזוג לא נישאו, כדי להצביע על כוונה לקשר ארעי בלבד, ועל העדר כוונה לשיתוף בזכויות.

עוד הודגש במסגרת פסק-הדין, כי גם במקרים בהם חיים בני-זוג כידועים-בציבור יש להוכיח כוונת-שיתוף מפורשת ברכוש הואיל ואין בעצם העובדה, כי בני-זוג הם ידועים-בציבור החלה "אוטומטית" של הלכת השיתוף.

בית משפט קמא הפנה לפסק-דינו של כב' השופט י. עמית ב-בע"מ 1398/11 פלונית נ' פלוני (26.12.2012), במסגרתו הוצעו מספר אבני-בוחן אליהם יש ליתן את הדעת בעת ההכרעה בשאלת שיתוף ספציפי בדירת-המגורים.

לאחר סקירת הפסיקה, קבע בית משפט קמא, כי דינן של שתי התביעות להידחות, עת נקבע באשר לתביעת המערער, כי הלה לא עמד בנטל המוגבר הנדרש לשם הוכחת שיתוף בנכסים.

בית משפט קמא קבע, כי הצדדים אינם נשואים, וכי במקרה שבענייננו עשוי הדבר ללמד על רצון שלא ליצור יחסים מחייבים, וכן להימנע משיתוף כלכלי.

עוד נקבע, כי בעניינם של הצדדים נעדרת "אוירת שיתוף", כלשונו של בית משפט קמא. הסכם-הגירושין מצביע על כך שבתקופה בה נחתם, אומד-דעתם של הצדדים הייתה הפרדה רכושית ולא שיתוף בנכסים. אמנם נכון, כך נקבע, כי "לאחר שהצדדים חזרו לחיות יחדיו, בוצעו לעתים העברות כספיות, ואולם, הצדדים הקפידו הקפדה יתרה כי הדירות שנרכשו נרשמו בנפרד, גם על שם הנתבעת, אך גם על שם התובע [דירת ש' ודירת נ']". אופן הרישום מחזק את גרסת הנתבעת כי ההעברות בוצעו כהלוואות ולא כמערכת כלכלית שיתופית. העובדה כי בכתב התביעה, התובע עצמו אין מציין כי לנתבעת מחצית מכלל הרכוש הרשום על שמו, מצביעה ומחזקת את גרסת הנתבעת כי הצדדים נהגו הפרדה רכושית משך כל השנים".

עוד ובנוסף נקבע, כי המערער יצא מחיי-הנישואין עת עיקר הרכוש המשותף בידי, וכי הלה לא נתן הסבר מניח את הדעת לעניין זה. בית משפט קמא קבע, כי הוא מעדיף את גרסת המשיבה לפיה נעשה הדבר על-מנת לשכנעו ליתן למשיבה גט.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1
2 בהמשך פסק-הדין נקבע, כי לצורך רכישת הדירות, נטלה המשיבה הלוואות רבות, חלקן
3 מובטחות באמצעות משכנתא, אשר כולן משולמות על-ידה בלבד, וכי לא ניתן להתעלם מן
4 העובדה כי תביעתו של המערער הוגשה שלא בתום-לב. בית משפט קמא קבע, כי הוא מבכר
5 את גרסת המשיבה על פני זו של המערער. אמנם נכון, כך נקבע, כי לצדדים חשבון בנק
6 משותף בבנק לאומי, ואולם, בית משפט קמא לא סבר, כי יש בכך כדי לשנות מן התוצאה
7 הסופית אליה הגיע, והדגיש בפסקה 21 לפסק-דינו, כי "אין מחלוקת כי בין הצדדים היתה
8 קיימת התנהלות כלכלית, לרבות העברת כספים, ואולם, כפי שקבעתי לעיל, לא
9 התרשמתי כי יש בכך כדי להצביע על שיתוף ספציפי בנכסים, כמפורט לעיל".

10
11 13. כאמור לעיל, דחה בית משפט קמא במסגרת פסק-דינו גם את תביעתה של המשיבה, וקבע
12 כי אין לבית משפט זה סמכות ליתן פסק-דין הצהרתי ביחס לזכויות בחשבון בנק המתנהל
13 אצל צד שלישי, בפרט כאשר הצד השלישי לא היה חלק מן ההליך ועמדתו כלל לא נשמעה
14 כלל. בנוסף נקבע, כי התביעה הוגשה בשיהוי ניכר, ומבלי שניתן הסבר מניח את הדעת מדוע
15 לא גרעה המשיבה את עצמה מן החשבון האמור, מיד לאחר שהתגרשו הצדדים, ומכל
16 מקום, כך נקבע, עולה מהתנהלותה של המשיבה, כי היא זנחה את טענותיה.

17
18 בסייפא של פסק-הדין הורה בית משפט קמא למערער לשלם למשיבה הוצאות משפט
19 ושכר-טרוחת עו"ד בסך 25,000 ₪.

טענות הצדדים בערעור

20
21
22
23 14. המערער מיאן להשלים עם תוצאת פסק-הדין, וערעורו מונח בפנינו.

24
25 לטענת המערער, פסק-דינו של בית משפט קמא אינו עולה בקנה אחד עם התשתית
26 הראייתית שהונחה בפניו, ואף מנוגדת לשכל-הישר ולהלכות בית המשפט העליון.

27
28 נטען, כי נימוקו של בית משפט קמא, לפיו התנהלותם של הצדדים מעידה, כי לא התכוונו
29 ליצור יחסים מחייבים שגויה מיסודה הואיל והצדדים התגוררו תחת קורת-גג משותפת
30 במשך 12 שנה, נסעו יחדיו לחו"ל, גידלו יחד שני ילדים, ואף הביאו לעולם, באמצעות
31 טיפולי הפרייה, בת נוספת.

32



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא עת קבע במסגרת פסק-דינו, כי אומד-דעתם של הצדדים
2 מלמד על היעדר כוונת-שיתוף שעה שהוא עצמו קבע, כי הצדדים העבירו מעת לעת כספים
3 זה לזה, ואף העיר במסגרת אחד מן הדיונים שהתנהלו בפניו, כי הואיל והצדדים חיו יחד,
4 שילם המערער חלק מן ההוצאות המשותפת של המשפחה.

5
6 המערער, כך נטען, כלכל את התא-המשפחתי בן חמש הנפשות, כפי שעולה מן התשתית
7 הראייתית לרבות ההעברות הקבועות לחשבונם המשותף של הצדדים ותשלומים שביצע
8 המערער בכרטיסי-אשראי, וכך יכולה הייתה המשיבה להשתמש בהכנסתה לרכישת
9 הדירות מושא הערעור שבפנינו. תשלום ההלוואות על-ידי המשיבה, כך אליבא דמערער,
10 וכלכלת התא-המשפחתי על-ידן מובילות למסקנה, כי הדירות שנרשמו על-שמה של
11 המשיבה נרכשו במאמץ משותף.

12
13 עוד ובנוסף נטען, כי שגה בית משפט קמא עת קבע, כי המערער לא ציין במסגרת כתב-
14 תביעתו, כי למשיבה קיימות זכויות בנכסים הרשומים על-שמו, שעה שהמערער הדגיש
15 לאורכה ולרוחבה של התביעה, כי יש להכיל את הלכת השיתוף על כלל רכושם של הצדדים
16
17 בית משפט קמא, כך נטען, שגה עת לא נתן דעתו, בניגוד להלכות בית המשפט העליון
18 למגוריהם של הצדדים יחד, לקיומו של חשבון בנק משותף, תשלום הוצאות התא-
19 המשפחתי, טיפולי ההפריה, הכספים שהושקעו בשיפוץ הדירות שנרכשו על-ידי המשיבה
20 "דבר מה נוסף" המעיד על כוונת שיתוף.

21
22 15. מנגד טענה המשיבה, כי משחזרו הצדדים להתגורר יחד לאחר הגירושין, הפך מעמדם
23 לידועים-בציבור, וכי נטל הוכחת כוונת-השיתוף במקרים בהם בני-הזוג הם ידועים-בציבור
24 מוטל על כתפי הצד שטוען לכוונת-שיתוף, ובענייננו מדובר במערער.

25
26 נטען, כי מן התשתית הראייתית שהונחה בפני בית משפט קמא עולה באופן מובהק, כי
27 בענייננו לא הייתה לצדדים כוונת-שיתוף, וכי אל לה לערכאת הערעור להתערב בקביעותיו
28 העובדתיות של בית משפט קמא.

29
30 עוד נטען, כי במשך כל שנות נישואיהם של הצדדים, סבלה המשיבה אלימות מילולית,
31 כלכלית ופיזית בה נקט כלפיה המערער, וכי המערער אף לא סייע למשיבה עת חלתה.

32
33 עוד ובנוסף נטען, כי כל אחד מן הצדדים ניהל חשבון בנק משלו, וכי מעת לעת העביר
34 המערער מחשבונו הפרטי לחשבונם המשותף של הצדדים שהיו נמוכים משמעותית מחלקו



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 בהוצאות אחזקת הדירה. עיקר ההוצאה, כך נטען, שולמה על-ידי המשיבה, ובצדק קבע
2 בית משפט קמא, אליבא דמשיבה, כי חשבון הבנק המשותף של הצדדים, אינו הוכחה
3 לקיום משק בית משותף.

4
5 פעולותיו של המערער, לאחר גירושי הצדדים, מעידות, כי לא התכוון לשתף את המשיבה
6 ברכושו, וכי תביעתו להחלת כוונת-השיתוף, היא חד-צדדית. הדירות אותן רכשה המשיבה,
7 כך לטענתה, נרכשו באמצעות הלוואות, אשר בהחזריהן נשאה היא לבדה.

8
9 לטענת המשיבה, עולה בבירור הן מן התשתית הראייתית שהונחה בפני בית משפט קמא,
10 והן מהצהרותיו של המערער בפני בית משפט קמא ובפני רשויות המס, כי כל אחד מן
11 הצדדים נהג כיחידה כלכלית נפרדת, רכש את נכסיו בעצמו, וכך גם נרשמו הנכסים
12 האמורים.

13
14 16. בדיון שהתקיים בפנינו, חזר בא-כוחו של המערער על כל האמור בערעור ובעיקרי הטענות,
15 והדגיש, כי המשיבה הייתה הרוח-החיה מאחורי רכישת הנכסים, וכי מן התשתית
16 הראייתית עולה, שההוצאות עבור דירת-המגורים שולמו מחשבונם המשותף של הצדדים.
17 בעניינם של הצדדים, כך נטען, התקיימו התנאים שנקבעו על-ידי הפסיקה לרבות שיתוף
18 כלכלי באופן שמשכורתה של המשיבה שימשה לתשלום ההלוואות עבור הנכסים והכנסתו
19 של המערער שימשה לכלכלת-הבית.

20
21 מנגד טענה באת-כוחה של המשיבה, כי התשתית הראייתית שהונחה בפני בית משפט
22 מצביעה על העדר כוונת-שיתוף בין הצדדים, כפי שאף הודה המערער בפני בית משפט קמא.

דיון והכרעה

23
24
25
26 17. לאחר שנתתי דעתי לפרוטוקולים של הדיונים שהתקיימו בפני בית משפט קמא, לכל
27 התיעוד הרלוונטי, לפסק-דינו של בית משפט קמא, לנימוקי הערעור, לעיקרי הטענות של
28 הצדדים ותיקי המוצגים, לרבות טיעוניהם בעל-פה של הצדדים בדיון שהתקיים בפנינו,
29 מסקנתי היא שיש לבטל את פסק-דינו של בית משפט קמא ב-תלה"מ 44362-04-18,
30 ולהורות על החזרת התיק לפנינו על-מנת שיכריע מחדש בסוגיה שבפנינו במתווה שיפורט
31 להלן, וכך אציע לעמיתי.

32
33 18. פסיקה עקבית וארוכת-שנים של בית המשפט העליון הדגישה את חשיבותה של חובת
34 ההנמקה, על נדבכיה השונים, ודומה, כי במרוצת הזמן הפכה חובה זו לאחד מסימני-



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 20-06-68095 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

ההיכר של שיטת המשפט הישראלי, עת דומני, כי אין צורך להכביר מילים על הרציונליים המצויים בבסיסה.

יפים לענייננו זה דברי כב' הנשיאה, השופטת א. חיות ב-רע"א 290/15 ברנד פור יו בע"מ נ' רמי לוי שיווק השקמה בע"מ, 08.12.2015 (להלן: "עניין ברנד פור יו"), פסקה 11:

"בית משפט זה עמד לא אחת על חשיבותה של חובת ההנמקה ונפסק כי "כלל גדול הוא - כתוב או בלתי כתוב - כי בית משפט חייב לתת נימוקים להחלטתו" (ע"א 176/54 נחום נ' ועדת ערר לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תש"ט-1949, פ"ד ט 617, 635 (1955); בג"ץ 7/83 ביארס נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה, פ"ד לח(1) 673, 689 (1984); בג"ץ 142/70 שפירא נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין, ירושלים, פ"ד כה(1) 325, 334 (1971) וכן רע"א 8996/04 עודד שכטר נ' נציגות הבית המשותף ע"י שרה כץ, [פורסם בנבו] פסקה ט' (21.12.2004); כן ראו: תקנות 190(ב), 192 ו-460(א)(3) לתקנות סדר הדין האזרחי. ההנמקה נועדה, בין היתר, "לאפשר לצדדים להבין על מה מבוססת החלטתה של הערכאה הדיונית וכן על-מנת לאפשר לערכאת הערעור לבקר את ההחלטה" (רע"א 6393/11 סולבר חצור בע"מ נ' מזל עזרא [פורסם בנבו] (8.11.2011) (להלן: עניין סולבר)). כמו כן משמשת ההנמקה כלי חיוני בידי השופט עצמו בגיבוש החלטתו והעברת רעיונותיו בכור ההיתוך של שיקול הדעת השיפוטי (אהרן ברק שיקול דעת שיפוטי 46-48 (1987)). על בית המשפט לפרט את נימוקי החלטתו מטעם נוסף והוא - מראית פני הדברים על-מנת שלא ידבק בעשיית המשפט "אבק של שרירות" (ע"פ 446/01 רודמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(5) 25, 30 (2002) והאסמכתאות שם; רות גביזון "בית המשפט וחובת ההנמקה" משפטים ב 89, 92 (התש"ל)) וכדבריו של הנשיא לנדוי "שיפוט על פי שיקול דעת אסור לו שיהפך לשיפוט שרירותי. כדי למנוע סכנה זאת אין אמצעי בדוק יותר מאשר הנמקה מלאה של פסק הדין" (משה לנדוי "הלכה ושיקול דעת בעשיית משפט" משפטים א 292, 303 (התשכ"ח-התשכ"ט)).

חובת ההנמקה נמנית עם כללי הצדק הטבעי שנועדו, בין היתר, להגשים "צדק דיוני" (בג"ץ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב יפו, פ"ד מח(2) 491, 502 (1994); יאיר שילה "צדק דחוי עדיף על אי-צדק מהיר" עלי משפט ג 317, 337-338 (2003)). במובן זה ניתן לראות בהפרתה פגם המצוי ב"מעטפת החיצונית" של ההחלטה ובהחלט ייתכנו מקרים אשר בהם היעדר הנמקה או היעדר הנמקה מספקת יהיו פגם היורד לשורש פסק הדין או ההחלטה



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 20-06-68095 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

המצדיקים כשלעצמם את ביטול פסק-הדין או ההחלטה אשר לגביה הוגשה בקשת רשות ערעור (ע"פ 1516/90 יקב הגליל בע"מ נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקאות 8-9 (29.5.1990); ראו לאחרונה, רע"א 2674/15 פלוני נ' פלוני, [פורסם בנבו] פסקה 9-10 (5.7.2015); רע"ב 3019/98 מדינת ישראל נ' ארזי, פ"ד נב(2) 743, 750 (1998) (להלן: עניין ארזי); רע"א 10141/07 חברת עובד לוי תיעוש האבן והבנייה בע"מ נ' עו"ד אמיר שושני, מפרק של חברת י. זקן מפעלי בנייה בע"מ (בפירוק) ואח', [פורסם בנבו] פסקה 22 (2.6.2008); עניין שמיע, פסקה 10; עניין ליברפול, פסקאות 7-9). לעומת זאת, יתכנו מקרים אחרים שבהם היעדר הנמקה או היעדר הנמקה מספקת לא יהיו פגם כה מהותי ולא יצדיקו תוצאה כזו. אכן התשובה לשאלה מהי הנמקה ראויה יכול שתשתנה מעניין לעניין ויש להכריע בכך בכל מקרה על פי נסיבותיו (ע"א 668/89 פאר נ' חברת בית פרישמן 38 בע"מ, פ"ד מד(4) 694, 697 (1990); עניין סולבר, פסקה 4; רע"א 4917/13 פלונית נ' פלונית, [פורסם בנבו] פסקה ז (28.11.2013); עניין ליברפול, פסקאות 10-11; עניין שמיע, פסקה 10). בעניינים מסוימים תיחשב ההנמקה כראויה גם אם היא קצרה ותמציתית (עניין ארזי, 748-749) וכדבריו של בית משפט זה: יש ומתחייבת החלטה המנמקת את עצמה ארוכות, יש שנדרשת הנמקה קצרה, ויש שדי בקבלתה של בקשה או דחייתה, ללא כל הנמקה. וזאת כאשר החלטה מן הסוג האחרון כמו מתבקשת מעצמה מתוך מכלול החומר המונח בפני בית המשפט. כל מקרה ומקרה ונסיבותיו שלו (בג"ץ 7390/95 קרטה נ' המשנה לנשיא, כבוד השופט ש' לוי (לא פורסם) (להלן: עניין קרטה); ראו גם: עניין רודמן, שם; בג"ץ 1918/96 כהן נ' שופטת בית המשפט העליון ד' דורנר [פורסם בנבו] (8.9.1996); דנ"א 7709/01 נ.ס.ג.ר. ייצור ושיווק בע"מ נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 6 (16.7.2002)). (ההדגשה אינה במקור).

בענייננו, ערך בית משפט קמא סקירה נרחבת של הלכות בית המשפט העליון, דא עקא, לא יישם הלכות אלו כדבעי, והדבר נעשה על פני מספר שורות בלבד, ומבלי שנימק באופן הולם את מסקנותיו.

על אף שככלל "יש לברך על קיצור כל עוד הוא כולל הנמקה בהירה, ולא כל תיק מצדיק 'דיסרטיציה'" (ר' רע"פ 5605/11 כהן נ' מדינת ישראל (31.07.2011)) אין בידי לקבל, כי בסוגיה המורכבת בה נדרשת ההכרעה בענייננו, מהווים דבריו של בית משפט קמא נימוק ראוי, אשר עולה בקנה אחד עם דרישת הפסיקה.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 20-06-68095 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

סבור אני, כי פסק-הדין קמא אינו עולה בקנה אחד עם הרציונליים המצויים בבסיס חובת-ההנמקה: "לאפשר לצדדים להבין על מה מבוססת החלטתה של הערכאה הדיונית וכן על-מנת לאפשר לערכאת הערעור לבקר את ההחלטה", ולפיכך יש לבטלו.

19. סבור אני, כי כאמור בפסק-דינה של כב' נשיאת בית המשפט העליון, השופטת א. חיות, בעניין ברנד פור יו, גם בענייננו, קיים לערכאת הערעור קושי רב לבקר את פסק-הדין קמא, מקל וחומר שעה שדומה, כי לא נערך יישום נכון של הלכות בית המשפט העליון בכל הנוגע לידועים-בציבור ולכוונת-השיתוף הנדרשת במסגרת זו, ואנמק.

20. ב-עמ"ש 20-03-4294 א.ב. נ' עו"ד מנהל עיזבון המנוח ג.ד. ז"ל (29.11.2020), קבעתי בפסקה 16 לפסק-דיני כך:

"בנוסף, סבורני, כי על מנת להגיע לתוצאה הנכונה והראויה, יש לערוך מבחן דו-שלבי: השלב הראשון יהא בדיקת מעמדם המשפטי של הצדדים, והשלב השני, בשים לב לתוצאת השלב הראשון, תהא בדיקת כוונת שיתוף הצדדים בנכסיהם. דוק, אין דין זוג נשוי, כדין ידועים-בציבור, ואין דין ידועים-בציבור, כדין בני-זוג ללא כוונה ליצור מחויבות משפטית הדומה לקשר הנישואין".

וגם בענייננו סבור אני, כי זהו המתווה לבחינת המחלוקת והגעה להכרעה הראויה.

21. כבר לפני כחצי מאה, נדונה בבית המשפט העליון סוגיית מעמדם של ידועים-בציבור, וכב' השופט צ. ברנזון ז"ל קבע ב-[ע"א 621/69 נ' יוסטר, פ"ד כד \(1\) 617 \(להלן: "עניין נסיס"\)](#), כהאי לישנא:

"יש כאן שני יסודות: חיי אישות כבעל ואשה, וניהול משק בית משותף. היסוד הראשון מורכב מחיים אינטימיים כמו בין בעל ואשתו המשותפים על אותו יחס של חיבה ואהבה, מסירות ונאמנות, המראה שהם קשרו את גורלם זה בזה. בכך נבדל הקשר הזה מחיי פילגשות...".

ובהמשך נקבע:

"היסוד השני הוא ניהול משק בית משותף. לא סתם משק בית משותף מתוך צורך אישי, נוחות, כדאיות כספית או סידור ענייני, אלא כפועל יוצא טבעי מחיי



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

המשפחה המשותפים, כנהוג וכמקובל בין בעל ואשה הדבקים אחד בשני בקשר של גורל חיים, והאשה משמשת לו עקרת בית".

משמע, היה על בית משפט קמא לבחון, אפוא, האם נתמלאו היסודות שהותוו בפסיקה כתנאי להכרה בצדדים כידועים-בציבור, לאמור: קיום חיי אישות כבעל ואשה ובנוסף - ניהול משק בית משותף על-פי בחינה פרטנית של המקרה דנן.

אפנה לדבריו של כב' המשנה לנשיאה בדימוס, השופט א. ריבלין ב-[רע"א 9755/04 סיגל ביטון נ' קצין התגמולים](#) [פורסם בנבו] (31.08.2008) (להלן: "עניין סיגל ביטון"):

"בית המשפט יסיק את מסקנתו, בכל מקרה ומקרה לפי בחינה פרטנית של הראיות באספקלריה של מבחני יחסי האישות ומשק הבית המשותף: אין לחפש, על-כן, ואין לגבש קריטריונים אובייקטיביים נוקשים לדיבור המופיע 'החיים חיי משפחה', בסעיף 55, ולדיבור 'משק בית משותף' באותו סעיף. כל מקרה ראוי לו שייבחן על-פי נסיבותיו, מתוך ראייה כוללת של העובדות ומתוך סקירות היחסים על-פי מרכיבים שונים ומאפיינים המתקיימים בהם..." (עניין שוקרן הנ"ל, בעמ' 694).

בענייננו, לא זו בלבד שהצדדים חיו יחד במשך שנים ארוכות, הן לפני הגירושין, והן לאחריהם, אלא שלאחר הגירושין, אף נולדה להם בת משותפת נוספת.

הגם שאין באמור "חזות הכל" סבור אני, כי בשים-לב לפסיקת בית המשפט העליון, לא ניתן לומר, כי מדובר ב"חזות הלא-כלום", וקיים קושי רב בקביעתו של בית משפט קמא בפסקה 16 לפסק-הדין, לפיו "המדובר בהתנהלות היכולה ללמד על רצון שלא ליצור יחסים מחייבים", וזאת מבלי שניתן כל נימוק לסטייה מן הפסיקה, ומהגיונם של דברים, עת לא ברור אילו נסיבות עשויות להיות מובהקות יותר ממגורים משותפים לאורכם של שנים והבאת ילדים משותפים לעולם.

ר' עניין נסיס:

"המחוקק לא קבע תקופת זמן מינימלית לקיום חיי המשפחה המשותפים... תקופת זמן של קרוב לשנה יכולה להיות מספקת, ובלבד שבמשך כל אותו זמן התנהלו החיים המשותפים על בסיס אותו קשר עמוק הקיים, כרגיל, בין בעל



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 ואשה הנשואים כחוק. אין ספק כי תקופת זמן כזאת, וגם קצרה ממנה בהרבה,
2 מספקת בהחלט, ואמנם העיקר הוא בקשר הקיים בין בני-הזוג בזמן זה"
3 יתרה מכך, ב-[בע"מ 3497/09](#) פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (04.05.2010) אף קבעה כב'
4 השופטת בדימוס ע. ארבל, כי אין בעובדה שבני-הזוג חיו בשתי דירות נפרדות וסמוכות,
5 כדי לפגוע בזכויותיה המשפטיות של המשיבה:

6 מאחר ואין מתכונת אחת של 'חיי משפחה' ב'משק בית משותף' המצויה אצל כל
7 הזוגות הנשואים והדברים שונים מזוג לזוג בהתאם לגילם, השכלתם, השקפת
8 עולמם, הרגלי חייהם, מקצועם, מצבם הכספי, מצב בריאותם וכיוצא באלה, על
9 בית המשפט לבחון את מרכיב המגורים במקרה הקונקרטי המובא להכרעתו, תוך
10 שהוא בוחן את נסיבות הענין מנקודת מבטם הסובייקטיבית של בני הזוג. היינו,
11 יש להתחקות אחר אומד דעתם של בני הזוג לעניין קביעות הקשר ומיסודו.
12 סבורה אני, כמו הערכאות דלמטה, כי יישום ההלכה הפסוקה על נסיבות המקרה
13 שלפנינו, מוביל למסקנה כי לא נפלה כל שגגה בהכרעת בית המשפט קמא בה
14 נקבע ואושר בערכאת הערעור כי מדובר במערכת יחסים זוגית שנמשכה כשמונה
15 שנים וחצי, בהן בילו המנוח והמשיבה את מרבית שעות היממה יחדיו וניהלו
16 מערכת יחסים הכוללת השתתפות באירועים משפחתיים, ארוחות חג וגם בסיוע
17 ובסיעוד בעיתות חולי, כאשר בית המשפט לענייני משפחה השתכנע, ואחריו בית
18 המשפט המחוזי, כי בני הזוג החליטו לקשור גורלם זה בזו, קיימו זוגיות הרמונית
19 תוך התחשבות מירבית של כל אחד מהם בקשרים המשפחתיים של רעהו,
20 בעטיה הגיעו לסידור בו יחיו בשתי דירות סמוכות המהוות "... מעין דירה גדולה
21 אחת ומשותפת", תוך קיום חיי משפחה וניהול משק בית משותף.
22

23 22. כאמור, כבר לעיל, יש להכריע בסוגיה שבפנינו על-פי מבחן דו-שלבי. לאחר שבית משפט
24 יבחן את מעמדם המשפטי של הצדדים, עליו לפנות לשלב השני - כוונת שיתוף הצדדים
25 בנכסיהם.

26
27 במסגרת פסק-הדין קבע בית משפט קמא, בפסקה 16, כך:

28
29 "הצדדים אינם נשואים – כמפורט לעיל, אמנם לא ניתן לראות בנתון זה, באופן
30 גורף, כוונה שלא לקיים שיתוף בנכסים, ואולם, בהתאם לפסיקה מדובר בשיקול
31 שיש להביאו בחשבון [ראה דברי כבוד השופטת ברק-ארז בבע"מ 2478/14 פסקה
32 36]." (ההדגשה במקור).



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

אין בידי להסכים עם האמור, הואיל ומעיון מעמיק בפסק-דינה של כב' השופטת ד. ברק-ארז ב-ב'ע"מ 2478-14 פלונית נ' פלונית (20.08.2015), עולה, כי נוכח שינוי העיתים, אין כיום נפקות לעובדה, כי הצדדים לא נישאו, בכל הנוגע לבדיקת כוונת השיתוף בעניינם, ויש לבחון את הכוונה העולה מהתנהגותם של הצדדים.

ר' פסקה 36 לפסק-הדין:

"נקודת המוצא לדיון בשאלה זו – וכפי שיתברר בהמשך אף נקודת הסיום – היא שעל כלל בני הזוג שמקיימים ביניהם מערכת יחסים של ידועים בציבור ראוי להחיל אותן אמות מידה בכל הנוגע לבדיקת הכוונה לשיתוף בנכסים. אכן, בפסיקתו של בית משפט זה צוין בעבר כי לעתים עשויה הבחירה שלא להינשא ללמד על היעדר כוונת שיתוף, וזאת במיוחד כאשר לא קיימת מניעה חיצונית כלשהי לכך שבני הזוג יינשאו (ראו: עניין פלוני, בעמ' 249-250; עניין סלם, בעמ' 346; עניין שחר, בעמ' 449). אולם, בכל מקרה השאלה החשובה היא מהי הכוונה העולה מהתנהגותם של הצדדים, להבדיל מפעולה פורמלית כלשהי (לחשיבות כוונתם של הצדדים, ראו באופן כללי: שחר ליפשיץ הידועים-בציבור – בראי התיאוריה האזרחית של דיני המשפחה [פורסם בנבו] (2005)). הבחירה שלא להינשא חרף העובדה שלא קיימת מניעה חיצונית לכך היא אך אינדיקציה אחת – אחת מני רבות. כפי שציין השופט (כתוארו אז) א' ברק:

"בסיסה המשפטי של הלכת השיתוף הוא בהסכם משתמע בין הצדדים ולא בעצם אקט הנישואין. כשם שהנישואין אינם תנאי מספיק, כך אין הם גם תנאי הכרחי, שכן גמירות דעתם של בני זוג יכול שתכלול מאורח חייהם המשותף כידועים בציבור" (עניין שחר, בעמ' 448).

מפסק-דינו של בית משפט קמא עולה, כי נתן את דעתו באופן חלקי בלבד לכוונה העולה מהתנהגותם של הצדדים עת קבע בפסקה 17 לפסק-דינו, כי "אמנם נכון כי לאחר שהצדדים חזרו לחיות יחדיו, בוצעו לעתים העברות כספיות, ואולם, הצדדים הקפידו הקפדה יתרה כי הדירות שנרכשו נרשמו בנפרד", ובהמשך, בפסקה 19: "יש לזכור כי



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 20-06-68095 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

לצורך רכישת הדירות, נטלה הנתבעת הלוואות רבות, חלקן מובטחות באמצעות משכנתא, אשר כולן משולמות על ידה בלבד".

סבור אני, כי קיים קושי עם הקביעות האמורות שעה שהדברים לא נומקו כדבעי, ובית משפט קמא נמנע מלדון באופן חלוקת הוצאות הבית בין הצדדים, ולא ברור האם הייתה זו המשיבה ששילמה את ההלוואות על הדירות בעוד המערער היה זה שנשא בנטל הוצאות הבית. אדגיש, כי הדברים מקבלים משנה תוקף שעה שעולה, כי הצדדים אף ניהלו חשבון בנק משותף.

אפנה בעניין זה לדבריו של כב' הנשיא בדימוס, השופט מ. שמגר ז"ל ב-[ע"א 107/87 אלון נ' מנדלסון, פ"ד מג\(1\) 431](#) :

"בנדון, הסיק בית המשפט קמא, כי "משק בית משותף" כזה אכן התקיים; המנוח והמשיבה גרו יחד, הם אכלו ארוחותיהם יחד, המשיבה דאגה לצורכי הבית השוטפים. בא-כוח המערער טוען, כי המנוח הוא זה שמימן את הוצאות הבית, וכי המשיבה לא תרמה דבר. בעדותה העידה המשיבה, כי הוצאות הבית השוטפות מומנו הן מחשבון הבנק של המנוח והן מחשבון הבנק שלה. אך אף אם נכון הדבר שהן מומנו רק על-ידי המנוח, לא נראה לי שיש בכך כדי להשפיע. "משק בית משותף" אין פירושו שוויון הכרחי במקורות המימון בין הצדדים. המשיבה, אף אם לא מימנה, הרי שטרחה ועמלה, ובכך תרומתה למשק הבית". (ההדגשה אינה במקור).

23. עוד אעיר, כי קיים לטעמי קושי עם הקביעה החד-משמעית בפסקה 20 לפסק-דינו של בית משפט קמא, לפיה: "לא ניתן להתעלם מן העובדה כי בעת שרכש התובע את דירת ש' הצהיר בפני רשויות המס כי זוהי דירתו היחידה, ויש להביא עניין זה בחשבון, בפרט שעה שהתובע עותר לסעד מן הצדק, אשר בו בוחן בית המשפט, במסגרת כלל השיקולים, האם הוגשה התביעה בתום לב, והתובע בא לבית המשפט כאשר ידיו נקיות, ואינני סבור כי כך המקרה שלפנינו", וסבור אני, כי אין באמור לעיל כדי לקבוע מסמרות בנוגע לכוונת-השיתוף של הצדדים.

אפנה לדבריו של כב' השופט בדימוס, ח. שפירא, ב-[עמ \(י-ם\) 547/04 פלוניס נ' אלמוני](#), (03.04.2005) :



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 20-06-68095 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 "לצדדים היה נוח שלא להנשא ולהנות מזכויות אם חד-הורית. בבית משפט
2 קמא העידו מספר עדים על כך שהצדדים חיו כבני זוג לכל דבר ועניין, לרבות
3 אירועים משפחתיים.

4
5 בתוך כך, אין לקבל הטענה כי בכך שהמשיבה הציגה עצמה כאם חד הורית, היא
6 מנועה כיום מלטעון אחרת, ויש לדחותה".

7
8 24. על יסוד כל האמור לעיל סבור אני, כי יש לקבל את הערעור באופן שפסק-דינו של בית
9 משפט קמא ב-תלה"מ 44362-04-18 יבוטל, וכי נורה על החזרת התיק לפניו על-מנת שיכריע
10 מחדש בסוגיה שבפנינו, וינמק את קביעותיו כדבעי, במתווה המפורט לעיל, וכך אציע
11 לעמיתי.

ס. ג'יוסי, שופט [אב"ד]

השופט ח. שרעבי

אני מסכים.

ח. שרעבי, שופט



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 68095-06-20 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

השופטת א. אלון

אני מסכימה.

א. אלון, שופטת

הוחלט פה-אחד, כמפורט בפסק-דינו של השופט ס. ג'יוסי, לקבל את הערעור כאמור בפסקה 24 לעיל.

כמו-כן הוחלט, בנסיבות העניין, שלא לעשות צו להוצאות.

מותר לפרסום לאחר מחיקת שמות הצדדים והשמטת פרטים נוספים.

ניתן היום, כ"ה אלול תשפ"א, 02 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.

א. אלון, שופטת

ח. שרעבי, שופט

ס. ג'יוסי, שופט [אב"ד]